

Vígyszínház

Keglevich István intendáncsága és Ditrői Mór igazgatása alatt. Építette Feller és Hellmer bécsi cég. A megnyitó előadást Barna Izsó ünnepi zenéje vezette be, ezt követte Kozma Andor prólógusa, melyben Lenkei Hedvig képviselte a víg szellemet, Gál Gyula volt Plautus, Balassa Jenő: Molière és Beregi Oszkár: Kisfaludy Károly. Ez után Jókai „Barangók”, c. vígjátéka került színre.

A jobbára vidéki neves színészekből alakult társulat tagjai a következők voltak: Alpár Irén, Biró Gizella, Delli Emma, Haraszthy Hermin, Hunyady Margit, Kalmár Piroška, Kész Rózsi, Lánca Ilka, Nikó Lina, Pécsi Paula, Szép Olga, Sipos Etel, Szilasi Rózsi, Balassa Jenő, Beregi Oszkár, Fenyvesi Emil, Gál Gyula, Góth Sándor, Gyöngyi Izsó, Hegedűs Gyula, Kazaliczky Antal, Magyar János, Mátray B. Béla, Molnár László, Pintér Imre, Ráthonyi Ákos, Szathmáry Árpád, Szerémy Zoltán, Sziklai Kornél és Tapolczai Dezső. — Az első előadásig a Vígyszínház munkájában a fentiekén kívül dr. Silberstein Ötvös Adolf, dr. Váradi Antal, Fekete József, Szécsi Ferenc és Faludi Gábor vettek tevékeny részt. A színház első dramaturgja dr. Szécsi Ferenc, a későbbi időkben Faludi Miklós és Faludi Sándor; az első titkár Heltai Jenő, majd dr. Komor Gyula; első sűgő Czegléd Andor; első ügyelő Váradi Albert és az első főpénztáros Makróczy János volt. 1896 máj. 4-én az „Az államtitkár úr” c. bohózzal indult el azután a Vígyszínház sikereinek rózsás útjára. Május 6-án Ferenc József király is jelen volt ezen az előadáson és Széll Kálmánnak a színházról így nyilatkozott: „Nagyon megvoltam elégedve, a színház igen szép és az előadás is jó.” — A színház megalakulása ez időben összeesett a színműirodalom fellendülésével, Európa társadalmi forrongásában született új dráma fejlődésével. A V. új iskolát teremtett, új színi kultúrát honosított meg, megteremtette a naturális színjátszást, új hajlékot adott íróinknak, színészeinknek és évtizedek alatt odafejlődött, hogy ma már méltón helyet foglal bármely külföldi színházi centrum mellett. A vígjátéki stílusnak, az u. n. modern

színjátszásnak a V. a fundamentuma. A legkiválóbb színészgárda tehetsége a színpadon izmosodott meg, itt mutatta be kiváló szervező képességét a kolozsváriak büszkesége, Ditrői Mór, akinek neve szorosan összefügg a Vígyszínház multjával, dicsőségével, az új színpadi játéktípus megteremtésével. Az adminisztratív igazgató Faludi Gábor volt, mellette dolgozott Wister Ernő is. 1906 máj. 1-én a színház megülte tizéves, majd 1911 máj. 1-én 15 éves fennállása jubileumát, majd 1926 máj. 1-én megüli 30 éves jubileumát. — Az 1000-ik előadása 1899 III. 22-én zajlott le; ekkor „Dr. Pepi” c. vígjáték került színre: Góth, Kalmár Piroška, Gyöngyi, Haraszthy Hermin, Szerémy, Balassa, Nikó Lina, Tapolczai és Hettyey Arankával; ezt követte a „Hajnali vendég” c. 1 felvonásos vígjáték Delli Emmával és Hegedűs Gyulával. — 1902 jan. 1-től száz estén magyar darabokból álló ciklust rendezett a színház. — Nevezetesebb vendégszereplői: Novelli, Zaccani, Salvini, Réjane, Sorma, Yvette Guilbert, Tina di Lorenzo, Brahm, Reinhardt, Paul Wegener stb. Első délutáni előadása 1896 október 18-án volt, mely alkalommal Beöthy László „Béni bácsi” című bohózzal került színre. Első éjjeli előadását 1919 XII. 31-én tartotta meg. (A zsába). 1922 február 18-tól kezdve (Csodagyermek) többször játszott éjszaka.

Színjátszásunk legkiválóbb értékei itt nőttek nagyra: Hegedűs Gyula, Fenyvesi Emil, Tanay Frigyes, Góth Sándor, Szerémy Zoltán, Balassa Jenő, Csontos Gyula, Lukács Pál, Kertész Dezső, Vendrey Ferenc stb., a nők közül: Nikó Lina, Delli Emma, Varsányi Irén, G. Kertész Ella, Gombaszögi Frida, Makay Margit, Haraszthy Hermin, Kende Paula, Balla Mariska, stb.

Kitűnő epizódisták: Sarkadi Aladár, Bárdi Ödön, Tapolczai Dezső, Győző Lajos, Pártos Gusztáv, Szilágyi Vilmos stb. stb. Ujabbán: Fenyő Emil, Zátory Kálmán, Fenyő Aladár, Peti Sándor, Maklár Zoltán, Szeghő Endre stb. Utóbbi években vezető színészei a fentiekén kívül Törzs Jenő, Somlay Artur, Rajnai Gábor, Kürti József, Titkos Ilona, Gaál